

Raadsinformatiebrief

Zaaknummer: 170442	Openbaar
---------------------------	----------

Verzonden aan de raad op:	19 JUL 2022
---------------------------	-------------

Onderwerp:	Stand van zaken en ontwikkelingen Jeugd en Wmo
-------------------	--

Kennisnemen van:

De raadsinformatiebrief stand zaken en ontwikkelingen Jeugd en Wmo.

Beste raadsleden,

Middels deze informatiebrief informeert het college u graag over de stand van zaken en ontwikkelingen met betrekking tot de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Jeugdwet binnen de gemeente Harlingen.

Landelijke ontwikkelingen Wet Maatschappelijke Ondersteuning***Abonnementstarief Huishoudelijke hulp***

De vraag naar huishoudelijke ondersteuning is sterk gestegen sinds de invoering van het inkomensafhankelijke WMO-abonnementstarief van 19 euro per maand. De beschikbaarheid van WMO-voorzieningen staan door de stijging van het gebruik onder druk. Het kabinet wil voor specifiek de huishoudelijke hulp naar een eerlijkere eigen bijdrage met landelijke normen en met oog voor betaalbaarheid van lage- en middeninkomens. Het college volgt deze ontwikkelingen nauwlettend en zal u informeren wanneer er meer duidelijkheid is over hoe hier vorm aan wordt gegeven.

Regionale ontwikkelingen Wet Maatschappelijke Ondersteuning***Grip op WMO***

Door verschillende ontwikkelingen zoals de toenemende vergrijzing, afname van het aantal mantelzorgers, het Rijksprogramma langer thuis en de huidige kaders binnen vastgesteld beleid, is er een stijgende tendens waarneembaar van aanvragen van WMO voorzieningen. Daarnaast neemt de druk op de uitvoering toe, zowel in de vorm van oplopende wachtlijsten bij de gebiedsteams als bij de uitvoering door zorgaanbieders. We staan voor de uitdaging om enerzijds passende zorg en ondersteuning te kunnen leveren aan inwoners en anderzijds de financiën en uitvoering beheersbaar te houden. Om meer grip te krijgen op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is de uitvoeringsagenda Grip op WMO 2022-2024 opgesteld. Hier wordt op Noordwest Fryslân niveau uitvoering aan gegeven.

Door aan de volgende vier knoppen te draaien kan er meer grip worden verkregen op het sociaal domein:

- beleid;
- toegang;
- inkoop en bekostiging;
- monitoring.

Los van elkaar kunnen deze knoppen niet het beoogde resultaat bereiken. Enkel duidelijk beleid of een goed functionerende toegang leidt niet tot grip. Juist deze vier knoppen in samenhang geven grip en mogelijkheden om (bij) te sturen. Er is een programmaleider aangesteld om de uitvoeringsagenda projectmatig uit te voeren.

Recentelijk heeft er een aftrapbijeenkomst plaatsgevonden om betrokkenheid te creëren bij de vier gemeentelijke organisaties en de Dienst Sociale Zaken Werkgelegenheid Noardwest Fryslân. Tijdens de bijeenkomst is opgehaald welke ideeën en mogelijkheden er worden gezien bij de verschillende knoppen en wat eenieders rol hierin kan zijn.

De gemeenteraad heeft een kader stellende en controlerende rol op het sociaal domein, waaronder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Onderdeel van de uitvoeringsagenda is dat de huidige kaders en het huidige beleid worden herijkt in lijn met de andere knoppen. Hier ligt een rol voor de gemeenteraad, daarom zullen er naar aanleiding van de uitvoeringsagenda meerdere beleidskeuzes aan u worden voorgelegd.

Lokale ontwikkelingen Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Bewustwordingscampagne Mantelzorg

In mei 2022 is een start gemaakt met de bewustwordingscampagne voor mantelzorgers en zal tot einde van dit jaar doorlopen. De campagne heeft als doel dat mantelzorgers zich realiseren dat zij mantelzorger zijn en weten dat de Skûle en het gebiedsteam ze kunnen ondersteunen. Hiermee wordt de drempel verlaagd voor inwoners om zich te melden als mantelzorger of om hulp te vragen.

De campagne uitingen vinden o.a. plaats via social media en persberichten. Voor de aftrap van de campagne is een ansichtkaart verstuurd aan alle inwoners van Harlingen. Met de kaart wil de gemeente haar inwoners erop wijzen dat er hulp is voor mantelzorgers in de vorm van informatie en advies, praktische hulp of een luisterend oor.

Bakfiets Keep 'em Rolling

Vanuit Nieuw Zuid vertrekken er iedere donderdag 2 bakfietsen. Ieder naar steeds weer een andere wijk of dorp in de gemeente Harlingen. Dit project is een samenwerking van het Gebiedsteam, De Bouwvereniging en de Skûle. Daarnaast gaan er regelmatig "gasten" mee bijvoorbeeld een wijkverpleegkundige, wijkagent, ambtenaar van een andere afdeling, wethouder, medewerker van Verslavingszorg Noord Nederland of anderen. De bedoeling is om vragen en ervaringen van inwoners op te halen. Wat leeft er in een wijk? Welke wensen zijn er? Wat kunnen inwoners zelf betekenen voor hun burens of voor de wijk? Welke problemen worden ervaren?

Dit project is ook gestart om het Gebiedsteam, De Bouwvereniging en de Skûle meer zichtbaar te laten zijn in de wijken en dorpen en te laten ervaren wat zij voor een wijk, een gezin of een individu kunnen betekenen. De bakfiets wordt altijd positief ontvangen en onder het genot van een meegebracht bakje koffie met koek komen er veel verhalen en signalen los die zoveel mogelijk meteen worden beantwoord, opgepakt of waar op teruggekomen wordt.

Eén tegen eenzaamheid

Op 24 februari 2022 heeft wethouder Erik de Groot het convenant Eén tegen eenzaamheid ondertekend. Hiermee heeft de gemeente Harlingen zich gecommitteerd aan het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. Op dit moment wordt in kaart gebracht wat er aan initiatieven en samenwerkingen is m.b.t. aanpak van eenzaamheidsproblematiek, met name voor ouderen. Vervolgens zal er samen met betrokken ketenpartners worden besproken wat er in Harlingen nodig is om de eenzaamheidsproblematiek aan te pakken en hoe dit kan worden gerealiseerd. Door aan te sluiten bij het landelijke actieprogramma is het de bedoeling dat er een brede beweging ontstaat die ervoor zorgt dat ouderen meedoen en voelen dat ze ertoe doen.

Landelijke ontwikkelingen Jeugdwet

Transformatieopgaven Jeugdwet

De afgelopen jaren heeft het college vorm gegeven aan de transformatieopgaven zoals in de Jeugdwet zijn opgenomen. Hulp is dichterbij gezinnen gebracht en men sluit langduriger aan bij kwetsbare gezinnen met als resultaat meer en betere afstemming tussen hulpverlenende partijen en inzet op het behalen van resultaten. De afgelopen jaren is steeds meer spanning komen te staan op enerzijds de uitvoering van deze hulp en beschikbare budgetten en anderzijds de toenemende zorgvraag. Afgelopen periode heeft dit opnieuw geleid tot het nemen van (beheers)maatregelen om de algehele zorg te versterken, o.a. het opstellen van de Hervormingsagenda Jeugd.

Hervormingsagenda jeugd

Na een langdurig traject tot en met de uitspraak van de Commissie van Wijzen (onafhankelijke commissie van deskundigen die is ingesteld door de staatssecretaris), heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten in juni 2021 afspraken gemaakt met het rijk over de verbetering van de financiële positie van gemeenten op het gebied van de jeugdhulp. De Commissie van Wijzen heeft aangekaart dat er structureel te weinig geld naar jeugdzorg is gegaan na de transformatie.

De gemeenten en het rijk stellen een Hervormingsagenda Jeugd op voor de jaren 2022-2028 met als randvoorwaarde van de Vereniging Nederlandse Gemeenten dat het nieuwe kabinet tot structurele bekostiging van gemeenten overgaat en niet gaat bezuinigen. In eerste instantie had de regering besloten om te gaan bezuinigen op jeugdzorg in 2023. Dit is echter teruggedraaid omdat men inziet dat de kosten van jeugdzorg landelijk oplopen door zorg die geboden wordt bij complexere casussen. De hervormingsagenda moet leiden tot betere jeugdhulpverlening en een beter en beheersbaar stelsel. De agenda wordt zowel provinciaal (Sociaal Domein Fryslân) als lokaal opgesteld.

Nationaal Programma Onderwijs

Samen met het onderwijs geeft de gemeente vorm aan het Nationaal Programma Onderwijs. Het Nationaal Programma Onderwijs is er voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona.

Uit een eerste inventarisatie is gebleken dat kinderen destijds door de gevolgen van de coronacrisis niet zo zeer een cognitieve achterstand hebben opgelopen maar vooral op sociaal emotioneel niveau achterblijven. Het Nationaal Programma Onderwijs zal zich onder andere richten op deze achterstand. Vanuit de schoolbesturen is naar voren gekomen dat men meer tijd nodig heeft om de Nationaal Programma Onderwijs gelden goed in te kunnen zetten. Er is tevens een lerarentekort. Oorspronkelijk dienden de Nationaal Programma Onderwijs gelden voor 2023 te worden ingezet. Dit is door de minister van Primair en Voortgezet Onderwijs verlengd tot 2025.

Regionale ontwikkelingen Jeugdwet

Inkoop Jeugdhulp

Op dit moment is Sociaal Domein Fryslân bezig om de uitgestelde aanbestedingen te gunnen en is de planning om dit rond september te hebben afgerond. Hierna hebben de gemeenten nog een aantal maanden de tijd om de nieuwe inkoop te implementeren. Er zijn lokale implementatie coördinatoren aangesteld die dit gaan aansturen. Het Sociaal Domein Fryslân organiseert digitale sessies voor uitvoerders en zet instructiefilmpjes op de website (www.friesejeugdhulp.nl).

In de nieuwe aanbesteding van de inkoop jeugdhulp, welke ingaat per 1 januari 2023, is specifiek ingekaderd wat wel en niet onder de specialistische jeugdhulp valt. Complementaire jeugdhulp (lichte vormen van hulp) wordt niet langer als specialistische hulp gezien en wordt niet meer provinciaal ingekocht. Voor deze vormen van hulp wordt gekeken naar hoe dit lokaal kan worden ingericht. Dit kan bijvoorbeeld door ondersteuning toe te voegen aan het gebiedsteam en door dit bij welzijnsorganisaties te beleggen.

Uniform ondersteuningsplan

Vorig jaar is er een besluit genomen om vanuit de gebiedsteams in Friesland met hetzelfde regionale ondersteuningsplan te werken. In een ondersteuningsplan staan alle gegevens van cliënt vanaf aanmelding tot hulpvraag naar evaluatie. Dit ondersteuningsplan is opgesteld door gedragswetenschappers en beleidsadviseurs uit de Friese gemeenten.

De meerwaarde van een uniform ondersteuningsplan is dat er een goede koppeling is met Wet Maatschappelijke Ondersteuning en daarnaast zijn juridische zaken die vastgelegd moeten worden beter geborgd.

Het uniform ondersteuningsplan zou aanvankelijk 01-01-2022 functioneel zijn, maar loopt enige vertraging op aangezien men om technische redenen de nieuwe gegevens nog niet in Regieboxx(registratiesysteem) heeft kunnen invoeren.

Monitor Foar Fryske Bern

Vanuit Foar Fryske Bern is er een monitor uitgevoerd in elke gemeentelijke toegang/gebiedsteam in Friesland. Deze monitor heeft inzichten gegeven in de verschillen en overeenkomsten binnen de gemeenten, maar ook de 'good-practices' en knelpunten zijn in kaart gebracht. De monitor heeft een lokaal (per gemeente) en provinciaal rapport opgeleverd. Deze uitkomsten en aanbevelingen van de monitor worden door het beleidsteam met de gemeentelijke toegang opgepakt. Hierbij wordt er tevens gekeken naar overige onderzoeken die uitgevoerd zijn binnen de gemeenten, zoals bijvoorbeeld het Rekenkameronderzoek.

Regiovisie

Vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap (in deze norm spreken de gemeenten collectief uit hoe men wil samenwerken) is er gesteld dat er een regiovisie moet komen voor alle provincies. In de norm staat de regiovisie centraal. In deze visie spreken gemeenten onderling af op welke taken op het gebied van jeugd in samenwerking worden opgepakt en welke inhoudelijke ontwikkelingen in de regio gewenst zijn. In de norm is vastgesteld waar de regiovisie minimaal aan voldoet, de invulling (het hoe) is aan de regio en gemeenten zelf. Met deze norm versterken de gemeenten hun samenwerking bij het bieden van passende hulp aan kinderen. Daar waar een groot deel van de hulp lokaal kan worden geboden, is voor de meer gespecialiseerde jeugdhulp een sterke samenwerking gewenst. Met de Norm voor Opdrachtgeverschap erkennen de Nederlandse gemeenten dat voor sommige vormen van zorg regionale en bovenregionale samenwerking vereist is. Het doel is om deze regiovisie in november te laten vaststellen door de gemeenteraden.

Lokale ontwikkelingen Jeugdwet

Pilot 'Met elkaar, uit elkaar'

De gemeente Harlingen is vorig jaar juni gestart met de pilot 'Met elkaar, uit elkaar', waarbij mediation werd gepromoot en bekostigd voor ouders die uit elkaar wilden gaan. Deze pilot werd bekostigd door Foar Fryske Bern.

Het doel van de pilot is om schade bij kinderen bij echtscheiding te voorkomen en/of te verminderen door vroegtijdige inschakeling van mediation. Tijdens dit mediationtraject hebben ouders ondersteuning en advies gekregen rondom zaken als ouderschap, financiën, huisvesting, het organiseren van een financieel laagdrempelige toegang. Daarnaast hebben de kinderen een stem gekregen in dit traject doordat de mediator ook met hen in gesprek is gegaan.

Inmiddels is de pilot beëindigd. Er hebben zes gezinnen deelgenomen aan de pilot. Dit aantal is te beperkt om hier harde conclusies aan te verbinden, maar heeft wel de volgende inzichten en aanbevelingen opgeleverd:

- De kosten van een traject vormen lang niet altijd een belemmering: de helft van de gezinnen had ook een traject gevolgd indien zij de kosten zelf hadden moeten betalen. Een aanvullende vergoeding vanuit de gemeente lijkt hierin niet noodzakelijk. De reeds bestaande financiële tegemoetkomingen (vanuit het Rijk en

de gemeente) lijken hierin te voorzien. Wel is het raadzaam om hier meer bekendheid aan te geven.

- Het blijkt zinvol om in elk traject de kinderen te spreken. Kinderen zijn goed in staat om aan te geven wat de situatie met hen doet en wat hun wensen zijn (bijvoorbeeld als het gaat om een omgangsregeling). De mediator ziet hierin een meerwaarde en gaat dit integreren in haar werkwijze.
- Het vroegtijdig inzetten van mediation biedt een grotere kans dat een scheiding goed verloopt; de gezinnen die via het gebiedsteam zijn aangemeld, zitten vaak al langer in de scheiding en hierbij is er vaak al sprake van (ernstige) conflicten. Mediation kan dan nog wel een passende oplossing zijn, maar trajecten verlopen dan vaak moeizamer en duren langer. Het is daarom raadzaam om meer te investeren in de bekendheid van mediation op de vindplaatsen zoals scholen en huisartsen. Het gebiedsteam kan dit integreren in de reguliere werkzaamheden. Ook het (vrijblijvende) spreekuur van de mediator in het Vierkant kan hier een bijdrage aan leveren.

Beheersmaatregelen Jeugdhulp

Gedurende dit jaar worden de beheersmaatregelen uitgebreid c.q. aangepast. Er is een verscherpt werkproces opgesteld, waarbij kostenbewustzijn is geïmplementeerd. Daarnaast wordt de inzet van (specialistische) hulpverlening besproken met de adviseurs van de Dienst en de gedragswetenschapper. Hierbij gaat het over de aard en omvang van de inzet van hulp. Niet alleen om budgettaire redenen maar ook om echt toe te komen aan de transformatie naar preventieve inzet.

Tijdens het maandelijks overleg waar inzet en kosten worden besproken is naar voren gekomen dat er stijgende kosten zijn waargenomen bij de percelen. De tendens is dat deze lijn zich gaat doorzetten. Dit is ook landelijk waargenomen. De zorg die wordt ingezet is zwaarder en wordt daardoor duurder. Waar de zorgaanbieders eerst een profiel met een intensiteit inzetten die goedkoper is zien we nu dat de intensiteiten die worden ingezet veelal duurder zijn. Naar gelang een traject is ingezet wordt gezien dat er zwaardere zorg nodig is.

Begin 2022 is er een analyse gedaan waar een aantal aanbevelingen uit voort zijn gekomen. De gemeente Harlingen heeft net als andere gemeenten in Nederland te maken heeft met hogere kosten betreffende jeugdzorg. Belangrijk is het goed zicht krijgen en houden op herindicatie door in gesprek te zijn met aanbieders over de voortgang van het traject en de nut en noodzaak van opschaling. Tevens is het van belang om meer te sturen op resultaat.

Optimalisatie jeugdketen

Binnen de gemeente Harlingen is er een divers aanbod van hulp en activiteiten, dat bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren in alle levensfasen. Op deze wijze krijgt iedereen dezelfde kansen, om zich te ontwikkelen tot zelfstandige, vitale en sociaal-redzame volwassenen. Preventie en daarmee het voorkomen van zorg en ondersteuning staat daarbij voor op. Het optimaliseren van de samenwerking met al onze ketenpartners op het gebied van jeugd sluit aan bij de speerpunten van het programma Sociaal Domein "Kinderen groeien in gezondheid, welzijn en veiligheid op met perspectief op een zelfstandig leven naar

ieders mogelijkheden” en “Zicht en grip krijgen op de ontwikkeling van de kosten jeugdzorg”.

Vanaf 1 juli start het project optimalisatie jeugdketen. Dit project heeft als doel om een sluitende en effectieve ketensamenwerking op het terrein van jeugd voor 0-23 jarigen binnen de gemeente Harlingen tot stand te brengen. In overleg met de verschillende ketenpartners worden er heldere afspraken gemaakt. De projectleider zorgt ervoor dat de ontbrekende stukjes van de keten in beeld komen en eventuele dubbelingen worden voorkomen. Aandachtspunt hierbij betreft ook het normaliseren. Want wanneer alle ‘hobbels’ in het leven van jongeren als probleem zouden worden bestempeld, waarvoor een ‘probleemoplossing’ nodig is, wordt jeugdzorg onbetaalbaar.

Aan het eind van het komende jaar legt de projectleider concrete haalbare en realistische voorstellen voor aan het bestuur voor een doorlopende ontwikkeling met waar nodig passende ondersteuning. De projectleider levert hiermee een bijdrage aan verbetering van kwaliteit van de jeugdketen, brengt de onderlinge samenwerking en evt. knelpunten hierbij in beeld en doet voorstellen/aanbevelingen voor optimalisering.

Lokale ontwikkelingen Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdwet

Spreekuur van het Gebiedsteam

Op het moment dat het Gebiedsteam na coronatijd weer is gestart met de wekelijkse spreekuren wisten de inwoners het Vierkant weer snel te vinden. Er kwamen vrijwel meteen een zelfde aantal bezoekers als voor coronatijd. Het spreekuur draait het Gebiedsteam met verschillende ketenpartners zoals Humanitas, Bureau zelfstandigen Fryslan, Verslavingszorg Noord Nederland, Seun en Steun, Vizier Mediation (ondersteuning bij echtscheiding), de Sociale dienst en Schuldhulp IDO.

In Wijnaldum houdt het Gebiedsteam ook eens per twee weken een spreekuur in de “De Beiekoer”. De wijkverpleegkundige van de Kwadrantgroep en de wijkagent zijn dan ook aanwezig. Er is veel aan gedaan om dit spreekuur in Wijnaldum onder de aandacht te brengen. Flyers huis aan huis, berichten op de sociale media en stukjes in de Harlinger Courant. Ondanks deze inspanningen wordt dit spreekuur minimaal bezocht.

De Skûle

De Skûle is een instelling voor sociaal cultureel werk en samenlevingsopbouw met een breed aanbod aan welzijnsactiviteiten. De Skûle organiseert voor verschillende doelgroepen activiteiten binnen de gemeente Harlingen en ontvangt hiervoor subsidie van de gemeente. Het komende jaar zal de huidige subsidieovereenkomst met de Skûle een andere vorm gaan krijgen. Doelstellingen vanuit gemeentelijk beleid en uitvoering van activiteiten door de Skûle dienen beter bij elkaar te komen. Er zullen in gezamenlijkheid concrete afspraken worden geformuleerd aan de hand van kritische prestatie indicatoren (KPI's). Hiermee kan beter zicht worden verkregen op de resultaten en effecten van de inzet van de Skûle. Voor een overzicht van het huidige activiteitenprogramma wordt u verwezen naar de website van de Skûle (www.deskule.nl).

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Harlingen,
de secretaris, de burgemeester,

S.C. van Gent

C.M. Sjerps

